

Guia d'aprenentatge
Pràcticum IV: Anàlisi d'un territori
(3 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Semestre: 2n Curs: 2n

Grau en Treball Social

Mòdul G: Pràctiques i Treball final de Grau

Matèria: Pràcticum

Professorat: Jordi Sabater i Maite Sagristà

1.- Presentació de l'assignatura

L'assignatura de Pràcticum IV es configura com un espai potenciador de competències professionals estretament relacionades amb els contextos professionals del treballador social.

L'assignatura respon a la necessitat de **reflexionar i analitzar un territori com a espai social, polític i cultural**, els recursos existents i la seva vinculació amb les xarxes d'acció social. Per tant, es dibuixa un espai de treball en el territori com a primera aproximació a un espai real d'acció professional.

2.- Competències a desenvolupar

C1. Analitzar i sistematitzar la informació que proporciona l'entorn social per millorar estratègies professionals.

C.1.1 Conèixer i seleccionar els diferents instruments tècnics aplicats a l'acció social.

C.1.2 Conèixer i utilitzar mètodes d'observació i de valoració de necessitats i les possibles opcions per orientar una estratègia d'intervenció.

C.1.3 Conèixer i descriure els recursos socials d'un territori i les seves interrelacions en la comunitat.

C.1.4 Analitzar documentació i tipus d'informes tècnics.

C.2 Responsabilitzar-se de les tasques encomanades i prendre decisions fonamentades tenint en compte les conseqüències per a totes les parts implicades.

C.2.1 Exposar i sostenir argumentacions de forma verbal i escrita.

C.2.2 Programar el propi treball assignant prioritats respecte al treball de grup i avaluant-ne l'eficàcia.

3.- Continguts

Unitat 1. Història i morfologia del territori

- 1.1. Contextualització geogràfica i històrica
- 1.2. Arquitectura i habitatge
- 1.3. Transport, connectivitat, mobilitat
- 1.4. Espais públics, qualitat ambiental
- 1.5. Serveis, comerç, activitat econòmica

Unitat 2. Demografia

- 2.1. Anàlisi i observació d'un territori des de la perspectiva social: realització de diagnòstics socials a partir de l'anàlisi de les necessitats de la població del territori
- 2.2. Interpretació crítica d'indicadors demogràfics per vincular-ho a necessitats socials.
- 2.3. Identificació dels col·lectius que no apareixen a les dades demogràfiques (immigrants sense papers, infància en risc, persones sense sostre, toxicomanies, etc.)

Unitat 3. Necessitats, demanda i recursos

- 3.1. Detecció de les necessitats del territori, relacionades amb els diferents col·lectius.
- 3.2. Observació sobre com les xarxes s'adapten a les necessitats dels usuaris.
- 3.3. Analitzar les propostes d'intervenció que s'estan duent a terme al territori i observar si atenen les necessitats i demandes dels usuaris.

Unitat 4. Prospectiva segons col·lectius específics

- 4.1. Proposa possibles línies de intervenció adequades que puguin manca, en base a les observades.:
 - Intervenció en processos d'inclusió social.
 - Intervenció en l'àmbit de la salut.
 - Estratègies d'intervenció en infància i adolescència.
 - Diversitat, comunitat i cooperació al desenvolupament.

Continguts transversals de procediment

- L'aproximació prospectiva de la realitat social: elaboració de conclusions.
- Disseny, execució i avaluació de l'exposició.
- Intercanvi i reflexió sobre els àmbits.

4.- Resultats de l'aprenentatge

- Identifica mètodes i utilitza instruments d'investigació per a l'anàlisi d'un territori.
- Identifica mètodes d'observació i recollida d'informació per a l'anàlisi d'un territori.
- Realitza entrevistes a persones usuàries de recursos de diferents àmbits amb la intenció de copsar les necessitats de la població del territori.
- S'expressa de forma comprensible per als interlocutors i comprèn codis referents als diferents contextos.
- Sap sintetitzar informació, línees de raonament i sostenir-ne un argument.
- Es capaç de presentar conclusions verbalment i per escrit, de forma estructurada i adequada.
- Identifica els elements que faciliten o dificulten el treball en grup.
- Participa en la construcció conjunta de coneixement pròpia del treball d'equip.
- Assumeix compromisos en la distribució de tasques.
- Coopera amb d'altres membres del grup.
- Avalua el treball efectuat.

5.- Metodologia

El Pràcticum IV comporta un procés de construcció conjunt entre estudiants i tutor/a. El tutor/a orienta, guia, incita la participació de l'estudiant, i avalua. La metodologia de l'assignatura està basada principalment en **l'observació d'un territori, l'anàlisi de dades, la discussió, el debat, la reflexió i l'elaboració de coneixements**, sent l'estudiant i el grup d'estudiants, a partir de la seva activitat i treball, l'eix vertebrador de la seva dinàmica i funcionament.

L'assignatura constitueix un **marc de relació i participació**. A partir del treball grupal i de l'intercanvi d'experiències, es pretén fomentar el desenvolupament de l'esperit crític i del creixement personal. En aquest sentit es treballaran aquelles **actituds** que es desprenen dels resultats d'aprenentatge. Aquestes són: **Empatia, Cooperació i Treball en equip**

Les característiques d'aquesta assignatura requereix la participació estable de tots els estudiants en les sessions del Pràcticum IV. Per això, **l'assistència** en les diferents activitats que es realitzin és indispensable i obligatòria i es regula segons els següents criteris¹:

- Fins a 4 faltes, no afecta a la nota.
- Entre 5 i 6 faltes, caldrà fer un treball complementari per a optar a la nota.
- Amb 7 o més faltes, la nota és un **No presentat per falta d'assistència**.

Així mateix, en les sessions del Pràcticum IV es treballaran els continguts de les unitats programades mitjançant **diverses tècniques**. De forma individual i/o en grup es combinaran els següents tipus d'activitats:

- Recerca i selecció d'informació.
- Disseny i exposició oral/virtual de temàtiques.
- Dinàmiques de grup.
- Exercicis escrits individuals i grupals.
- Sortides al territori.
- Tutories individuals i grupals.
- Jornada d'intercanvi entre grups de pràcticum.
- Entrevistes a informants clau.

Les hores de dedicació de l'estudiant per a l'aprenentatge del Pràcticum IV es distribueixen de la següent manera:

Treball a l'aula	40 hores
Treball tutoritzat	20 hores
Treball autònom	15 hores

6.- Bibliografia i recursos

Llibres

Armengol, C. (1993). *L'Educador Social i la seva formació*. Barcelona: Editorial Claret, Col·lecció els daus, 131.

¹ A excepció dels estudiants d'itinerari adaptat reconegut.

Barbero, J.M., i Cortés, F. (2005). *Trabajo comunitario, organización y desarrollo social*. Madrid: Alianza Editorial.

Casas, F. (1989). Necessitats socials i recursos. Dins *Treball Social: conceptes i eines bàsiques* (P.207-217). Barcelona: EUTS de l'ICESB.

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (2010). *Mètodes de Treball Universitari*. (document intern)

Fernández, Ballesteros (1995). *Evaluación de programas: una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud*. Madrid: Síntesis.

Gracia Fuster, E. (1997). *El apoyo social en la intervención comunitaria*. Barcelona: Paidós.

José, P. J. (2007). *Cómo trabajar en equipo: guía práctica*. Madrid: Narcea.

Lillo N., y Roselló, E. (2001). *Manual para el trabajo social comunitario*. Madrid: Narcea.

Marchioni, M. (1999). *Comunidad, Participación y Desarrollo. Teoría y metodología de la intervención comunitaria*. Madrid: Editorial Popular, S. A.

Marchioni, M. (2001). *Comunidad y cambio social*. Madrid: Ed. Popular.

Martí, J., Pascual, J. Rebollo, O. (2005). *Participación y desarrollo comunitario en medio urbano. Experiencias y reflexiones*. "Construyendo ciudadanía/7". Madrid: IEPALA Editorial /CIMAS.

Articles i números de revista

Borja, J.; Castells. M. (1997). La ciudad multicultural. *La factoría*, 2. Recuperat el 25 de gener de 2012, a <http://www.lafactoriaweb.com/articulos/borjcas2.htm#>

López, C. (1997). L'anàlisi de la realitat en la intervenció socioeducativa. *Educació Social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 6, 10-42. Recuperat 25 de gener 2012, a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/142718/240631>

Pelegrí, X. (2006, juny). Consideracions sobre l'Estat del Benestar contemporani. Perspectiva des del Treball Social. *RTS: Revista de Treball Social*, 177, 59-74.

Quaderns d'Educació Social. (2006). *Educació Social i Treball amb la Comunitat*, 9. Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya.

Recursos en línia

DIXIT (2011). *Centre de documentació de Serveis Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya*. Recuperat 22 de gener de 2012, des de <http://www.dixit.cat>

e-Catalunya.(2011). *e-Catalunya. Barris amb projectes*. Recuperat 22 de gener de 2012, des de <http://ecatalunya.gencat.net/portal/faces/public/barris/inici>

IDESCAT (2011). *Idescat. Institut d'estadística de Catalunya*. Recuperat 20 de gener 2012, des de <http://www.idescat.cat/>

Articles i números de revista

Borja, J.; Castells. M. (1997). La ciudad multicultural. *La factoría*, 2. Recuperat el 25 de gener de 2012, a <http://www.lafactoriaweb.com/articulos/borjcas2.htm#>

López, C. (1997). L'anàlisi de la realitat en la intervenció socioeducativa. *Educació Social. Revista d'intervenció socioeducativa*, 6, 10-42. Recuperat 25 de gener 2012, a <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/142718/240631>

Pelegrí, X. (2006, juny). Consideracions sobre l'Estat del Benestar contemporani. *Perspectiva des del Treball Social. RTS: Revista de Treball Social*, 177, 59-74.

Quaderns d'Educació Social. (2006). *Educació Social i Treball amb la Comunitat*, 9. Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya.

Recursos en línia

DIXIT (2011). *Centre de documentació de Serveis Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya*. Recuperat 22 de gener de 2012, des de <http://www.dixit.cat>

e-Catalunya.(2011). *e-Catalunya. Barris amb projectes*. Recuperat 22 de gener de 2012, des de <http://ecatalunya.gencat.net/portal/faces/public/barris/inici>

IDESCAT (2011). *Idescat. Institut d'estadística de Catalunya*. Recuperat 20 de gener 2012, des de <http://www.idescat.cat/>

7.- Sistema d'avaluació

L'**avaluació** d'aquesta assignatura és **contínua** i d'assistència obligatòria com s'especifica en l'apartat de metodologia. No es realitza examen final. El desenvolupament de les activitats avaluatives que es detallen a continuació permeten

aprofundir en els nivells teòrics - coneixements - i procedimentals -actituds i habilitats-, i s'han d'entendre també com un mitjà d'aprenentatge.

Per a l'avaluació d'aquesta assignatura caldrà superar **els treballs i les actituds** distribuïts de la següent forma:

Treball individual (30 % de la nota final)	Dates de lliurament del diari de camp: 1a entrada: 1/2/2012 2a entrada: 8/2/2012 3a entrada: 29/2/2012 4a entrada: 28/3/2012 5a entrada: 18/4/2012 6a entrada: 16/5/2012
Treball grupal (40 % de la nota final)	Data de lliurament esborrany: 23/4/2012 Data lliurament treball definitiu: 9/5/2012
Actituds (30 % de la nota final)	Avaluació: contínua

A/ **Treball grupal:** El treball en grup està vinculat a l'anàlisi d'un territori. Es tracta de veure les necessitats que es donen en el territori i com aquest hi dona resposta. Aquesta descripció també inclourà la història, i morfologia del territori així com l'anàlisi de tipologies de recursos inscrits en el mateix.

Concretament, aquest treball es dividirà en tres parts:

- La primera part haurà d'identificar la història, morfologia i anàlisi de dades sociodemogràfiques d'un territori.
- La segona part, abordarà els recursos i serveis vinculats a l'estudi d'un cas.
- Finalment, una tercera part, recollirà les conclusions generals de l'estudi del territori.

A l'hora de valorar els treballs es donarà importància als continguts, als aspectes formals propis de tot treball universitari i als procediments desenvolupats per a portar-los a terme.

B/ Treball individual: El treball individual consisteix en la realització d'un diari de camp que deixi constància del coneixement del territori i l'evolució de la mirada vers el mateix per part de l'estudiant.

C/ Actituds: La finalitat de treballar el **saber ser** del treballador/a social de manera activa comporta prendre consciència dels comportaments associats a les actituds vinculades amb la professió. Les actituds que específicament es treballaran en el Pràcticum IV són: **empatia, cooperació i treball en equip.**

L'avaluació d'aquestes tres actituds es realitzarà a partir d'uns **indicadors consensuats**, i en la valoració final es tindran en compte tres perspectives:

- Autoavaluació (10%)
- Valoració de la resta del grup (10%)
- Valoració del tutor/a (10%)

Aquesta valoració es portarà a terme al llarg del semestre.

L'estudiant disposa de dues convocatòries per superar l'assignatura durant el curs. La primera convocatòria es realitza al final del 2n semestre (maig 2012) i la segona a principis del mes de juliol mitjançant un treball d'acord amb el tutor/a. La manca d'assistència impedeix poder presentar-se a la segona convocatòria.